BO‘LAJAK TEXNOLOGIYA O‘QITUVCHILARI KASBIY TAYYORGARLIGIDA PR KOMPETENSIYASINING O‘RNI

J.B. Jumabaev
Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti, Nukus, O‘zbekiston
tayanch doktorant, e-mail: jumabaevj777@gmail.com
ORCID: 0009-0000-3599-2407
DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.23881597

Annotatsiya. Tezisda texnologiya o‘qituvchisi faoliyatida jamoatchilik bilan aloqalar (PR) vazifalarining ko‘payib borayotgani asoslanadi. PR kompetensiyasi kommunikativ kompetentlikdan farqli ravishda muloqotni maqsadli va auditoriyaga mo‘ljallangan faoliyat sifatida tashkil etish qobiliyati ekani ko‘rsatiladi. Texnologiya o‘qituvchisi PR faoliyatining uch yo‘nalishi ajratiladi.

Kalit so‘zlar: PR kompetensiyasi, texnologiya o‘qituvchisi, jamoatchilik bilan aloqalar, kasbiy tayyorgarlik, kasbiy imij.

Аннотация. В тезисах обосновывается возрастание роли задач по связям с общественностью (PR) в деятельности учителя технологии. Показано, что PR-компетенция, в отличие от коммуникативной компетентности, представляет собой способность организовывать общение как целенаправленную деятельность, ориентированную на конкретную аудиторию. Выделены три направления PR-деятельности учителя технологии.

Ключевые слова: PR-компетенция, учитель технологии, связи с общественностью, профессиональная подготовка, профессиональный имидж.

Abstract. The theses substantiate the growing role of public relations (PR) tasks in the work of a technology teacher. It is shown that, unlike communicative competence, PR competence is the ability to organise communication as a purposeful, audience-oriented activity. Three areas of a technology teacher’s PR activity are identified.

Keywords: PR competence, technology teacher, public relations, professional training, professional image.

Kirish. Zamonaviy maktab ota-onalar, mahalla, ishlab chiqarish korxonalari va ijtimoiy tarmoqlar bilan doimiy axborot almashinuvi sharoitida ishlaydi. Texnologiya fani o‘qituvchisi bu jarayonda alohida o‘rin tutadi: o‘quvchilar yaratgan buyum, maket va loyihalarni ko‘rgazma va tanlovlarda namoyish etish, homiy va hamkorlarni jalb qilish, kasbga yo‘naltirish tadbirlarini o‘tkazish uning bevosita vazifalariga aylanmoqda. Ammo pedagogik oliy ta’limda bunday faoliyatga tayyorlash hali yetarli darajada tizimli yo‘lga qo‘yilmagan, bu esa PR kompetensiyasini bo‘lajak texnologiya o‘qituvchisi kasbiy tayyorgarligining alohida tarkibiy qismi sifatida o‘rganish zaruratini keltirib chiqaradi.

Materiallar va metodlar. Tadqiqotda jamoatchilik bilan aloqalar nazariyasiga oid asarlar, maktab PRi bo‘yicha manbalar va kompetensiyaviy yondashuvga bag‘ishlangan pedagogik ishlar terminologik, qiyosiy va strukturaviy-funksional tahlil qilindi. Texnologik ta’lim yo‘nalishi o‘quv rejasi va malaka talablari taqdimot va muloqot vazifalari nuqtayi nazaridan ko‘rib chiqildi.

Natijalar. J. Gruning va T. Xantning ikki tomonlama simmetrik kommunikatsiya modeli [1] va T. Kovalskining maktab PRi haqidagi qarashlari [2] asosida texnologiya o‘qituvchisi PR faoliyatining uch yo‘nalishi ajratildi: taqdimot yo‘nalishi (o‘quvchilar mahsulotini ko‘rgazma, yarmarka, maktab sahifasi va ijtimoiy tarmoqlarda namoyish etish); hamkorlik yo‘nalishi (ustaxonalar, kichik korxonalar va hunarmandlar bilan aloqa o‘rnatish); muloqot yo‘nalishi (xavfsizlik, jihozlar va o‘quv natijalari yuzasidan ota-onalar bilan ochiq va oldindan muloqot qilish). Har bir yo‘nalish o‘ziga xos bilim va ko‘nikmalarni talab qiladi, shu bois PR kompetensiyasi tarkibida motivatsion-qadriyatli, kognitiv, faoliyatli-texnologik va refleksiv-baholovchi komponentlarni farqlash maqsadga muvofiq.

Muhokama. I.A. Zimnyaya kompetentlikni faoliyatda namoyon bo‘ladigan integrativ sifat deb hisoblaydi [3], A.V. Xutorskoy esa kompetensiya va kompetentlikni talab va natija sifatida farqlaydi [4]. Shu nuqtayi nazardan PR kompetensiyasi kommunikativ kompetentlikning boshqacha nomlanishi emas: unda muloqotni rejalashtirish, axborot kanalini tanlash va natijani baholash kabi strategik elementlar mavjud. Bunda bo‘lajak o‘qituvchidan PR mutaxassisiga aylanish emas, balki PR vositalaridan pedagogik maqsadda foydalanishni o‘rganish talab etiladi.

Xulosa. PR kompetensiyasi bo‘lajak texnologiya o‘qituvchisi kasbiy tayyorgarligining mustaqil tarkibiy qismidir. Uni rivojlantirish uchun texnologik ta’lim yo‘nalishi o‘quv jarayoniga taqdimot, hamkorlik va muloqot vazifalarini real kasbiy vaziyatlarga yaqin shaklda kiritish talab etiladi.

Adabiyotlar

1. Grunig J.E., Hunt T. Managing Public Relations. New York: Holt, Rinehart and Winston; 1984.

2. Kowalski T.J. Public Relations in Schools. 5th ed. Boston: Pearson; 2011.

3. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. Высшее образование сегодня. 2003; (5): 34–42.

4. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. Народное образование. 2003; (2): 58–64.